

Ενάλιες έρευνες στη νήσο Λέβιθα.

Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων / ΥΓΠΟΑ

ΝΗΣΟΣ ΛΕΒΙΘΑ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΝΑΛΙΑΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σημαντικά ήταν τα ευρήματα από την πρώτη ερευνητική περίοδο της ενάλιας αρχαιολογικής έρευνας της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων στη νήσο Λέβιθα. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε από τις 15 έως τις 29 Ιουνίου 2019, υπό τη διεύθυνση του αρχαιολόγου Δρος Γεωργίου Κουτσουφλάκη.

Στα πλέον αξιόλογα ευρήματα της έρευνας του 2019 περιλαμβάνονται ένα ναυάγιο με μεικτό φορτίο αμφορέων από το Αιγαίο (Κνίδος, Κως και Ρόδος), τη Φοινίκη και την Καρχηδόνα, που χρονολογείται λίγο πριν από τα μέσα του 3ου αι. π.Χ., εποχή κατά την οποία οι Πτολεμαίοι και Αντιγονίδες έριζαν για την ναυτική κυριαρχία στο Αιγαίο. Συνολικά εντοπίστηκαν πέντε ναυάγια. Σε ό,τι αφορά τα άλλα ναυάγια, πρόκειται για ένα ναυάγιο με φορτίο αμφορέων από την Κνίδα, το οποίο χρονολογείται στην ίδια περίοδο, ενώ εντοπίστηκαν τρία ακόμα ναυάγια με φορτία Κώνων ή ψευδο-Κώνων αμφορέων (του 2ου και 1ου αι. π.Χ. και του 2ου αι. μ.Χ.), ένα ναυάγιο με φορτίο αμφορέων από το Βόρειο Αιγαίο του 1ου αι. π.Χ., ένα ναυάγιο με φορτίο ροδιακών αμφορέων του 1ου αι. μ.Χ. και τέλος ένα ναυάγιο με αμφορείς που

χρονολογούνται στην παλαιοχριστιανική περίοδο. Εξαιρετικό ενδιαφέρον από τα ανεγκυθθέντα ευρήματα παρουσιάζει ένας γρανιτένιος στύπος άγκυρας, που ανεγκύστηκε από βάθος 45 μέτρων, βάρους 400 κιλών. Χρονολογείται πιθανότατα στον 6ο αι. π.Χ. και είναι ο μεγαλύτερος σε μέγεθος λίθινος στύπος της Αρχαϊκής περιόδου, που έχει εντοπιστεί έως σήμερα στο Αιγαίο. Η χρήση του παραπέμπει, προφανώς, σε πλοίο κολοσσισαίων για την εποχή του διαστάσεων.

Η Λέβιθα (αρχ. Λέβινθος) αποτελεί το ανατολικότερο μιας συστάδας τεσσάρων απομονωμένων νησιών (Λέβιθα, Μαυριά, Γλάρος και Κίναρος) που γεφυρώνουν το θαλάσσιο πέρασμα από τις Κυκλάδες στα Δωδεκάνησα στο ύψος του 37ου παράλληλου, μεταξύ Λέρου και Αμοργού. Η έρευνα συντελείται σε τριετή χρονικό ορίζοντα (2019-2021), με σκοπό τον εντοπισμό και την τεκμηρίωση των αρχαίων ναυαγίων στην παράκτια ζώνη του νησιωτικού αυτού συμπλέγματος, που φαίνεται να έπαιξε καίριο ρόλο στην αρχαία και νεώτερη ναυσιπλοΐα.

Κατά την ερευνητική περίοδο του 2019 η έρευνα περιορίστηκε κυρίως στις νότιες και δυτικές ακτές της

Λέβιθα. Ανέλκυση γρανιτένιου στύπου άγκυρας.

Λέβιθα. Ανέλκυση αμφορέα.

νήσου. Πραγματοποιήθηκαν συνολικά 57 ομαδικές καταδύσεις με 92 ώρες ατομικής εργασίας βυθού και καλύφθηκε ερευνητικά περίπου το 30% των 35 χιλιομέτρων ακτογραμμής του νησιού. Εντοπίστηκαν ίχνη από οκτώ συνολικά ναυάγια τα οποία χρονολογούνται κυρίως στην Ελληνιστική και Ρωμαϊκή περίοδο. Εκτός των ναυαγίων καταγράφηκε και πλήθος μεμονωμένων ευρημάτων, κυρίως απορρίψεις κεραμικής και άγκυρες, που τεκμηριώνουν μία συνεχή χρήση του θαλάσσιου αυτού δρόμου από την Αρχαϊκή έως και την Οθωμανική περίοδο.

Καίριας σημασίας για την επιτυχή έκβαση της έρευνας υπήρξε η αξιοποίηση πληροφοριών από υποδείξεις ναυαγίων στο αρχείο της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων καθώς και η εκτενής συλλογή πληροφοριών από την κοινότητα των αλιέων και σπογγαλιέων που επιχειρούν στην περιοχή. Η έρευνα χρηματοδοτήθηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού και την Βρετανική Ακαδημία Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών και υποστηρίχτηκε υλικοτεχνικά από τους κατοίκους της Πάτμου Αλέξανδρο Schwarzenberg, Μιχάλη Βαγενά, Διονύσιο Κλεούδη, Θεολόγο Γιάνναρο καθώς και την οικογένεια του Δημητρίου Καμπόσου, που κατοικεί μόλις στο νησί της Λέβιθας.

Πηγή: Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων / ΥΠΠΟΑ

Επιμέλεια:
Δημήτριος Γαρουφαλής
 Αρχαιολόγος